

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

4 päivänä lokakuuta 2012*

Lentoliikenne — Asetus (EY) N:o 261/2004 — Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen johdosta annettava korvaus — Lennolle pääsyn epäämisen käsite — Tilanteen jättäminen luokittelematta lennolle pääsyn epäämiseksi — Lennon peruuttaminen lähtölentokentällä olevan lakon takia — Peruutetun lennon jälkeisten lentojen uudelleenjärjestely — Näiden lentojen matkustajien oikeus korvaukseen

Asiassa C-22/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka korkein oikeus (Suomi) on esittänyt 13.1.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.1.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Finnair Oyj

vastaan

Timy Lassooy,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský, E. Juhász, T. von Danwitz ja D. Šváby (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.3.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Finnair Oyj, edustajanaan asianajaja T. Väättäinen,
- Timy Lassooy, edustajinaan kuluttaja-asiamies M. Wilska, lakimies P. Hannula ja lakimies J. Suurla,
- Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja M. Perrot,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato G. Aiello,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

- Itävallan hallitus, asiamiehenään A. Posch,
- Puolan hallitus, asiamiehenään M. Szpunar,
- Euroopan komissio, asiamiehinään I. Koskinen ja K. Simonsson,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.4.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1) 2 artiklan j alakohdan sekä 4 ja 5 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain lentoyhtiö Finnair Oyj (jäljempänä Finnair) ja Timy Lassooy ensiksi mainitun kieltäytyttyä antamasta Lassooylle korvausta siitä, että se epäsi häneltä pääsyn lennolle Barcelonasta (Espanja) Helsinkiin (Suomi) 30.7.2006.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (ETY) N:o 295/91

- 3 Sitä korvausjärjestelmää koskevista yhteisistä säännöistä, jota sovelletaan, jos matkustajalta säännöllisessä lentoliikenteessä evätään pääsy lennolle, 4.2.1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 295/91 (EYVL L 36, s. 5), joka oli voimassa 16.2.2005 saakka, 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tällä asetuksella vahvistetaan yhteiset vähimmäissäännöt, joita sovelletaan, jos matkustajalta evätään pääsy ylivaratulle säännölliselle lennolle, jolle hänellä on voimassa oleva lippu ja vahvistettu varaus ja joka lähtee [EY:n] perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalta jäsenvaltion alueella olevalta lentoasemalta, riippumatta siitä, mihin valtioon lentoliikenteen harjoittaja on sijoittautunut, ja riippumatta matkustajan kansallisuudesta ja lennon määräpaikasta.”

Asetus N:o 261/2004

- 4 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 1, 3, 4, 9, 10, 14 ja 15 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Lentoliikenteen alalla toteutettavalla yhteisön toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojelun yleiset vaatimukset.

--

- (3) Vaikka [asetuksella N:o 295/91] on luotu lentomatkustajien perussuoja, liian monelta matkustajalta evätään edelleen pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan. Ilman ennakkovaroitusta tehdyistä peruutuksista ja pitkistä viivästymisistä kärsiviä matkustajia on niin ikään liian paljon.

(4) Yhteisön olisikin tiukennettava asetuksessa säädettyjä suojelua koskevia vähimmäisvaatimuksia matkustajien oikeuksien parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että lentoliikenteen harjoittajat toimivat vapautetuilla markkinoilla yhdenmukaistetuin ehdoin.

--

(9) Sellaisten matkustajien määrää, joilta evätään lennolle pääsy vastoin heidän tahtoaan, olisi vähennettävä velvoittamalla lentoliikenteen harjoittajat etsimään vapaaehtoisia, jotka voivat luopua varauksistaan tiettyjä etuuksia vastaan, sen sijaan, että matkustajilta evätään pääsy lennolle, sekä maksamalla täysimääräinen korvaus matkustajille, joilta lopulta evätään pääsy lennolle.

(10) Matkustajilla, joilta evätään pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan, olisi oltava mahdollisuus joko peruuttaa matkansa ja saada lippujen hinta takaisin tai jatkaa matkaa tyydyttävissä olosuhteissa, ja heistä olisi huolehdittava asianmukaisesti heidän odottaessaan myöhempää lentoa.

--

(14) Montrealin yleissopimuksen mukaisesti olisi lennosta vastaaville lentoliikenteen harjoittajille asetettujen velvollisuuksien oltava rajoitettuja tai niitä ei pitäisi olla ollenkaan, jos tapaus on johtunut poikkeuksellisista olosuhteista, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu. Tällaisia poikkeuksellisia olosuhteita saattaa syntyä erityisesti poliittisesti epävakaisissa oloissa, sääolosuhteiden ollessa kyseisen lennon suorittamiseen sopimattomat, turvallisuusriskien ja odottamattomien lentoturvallisuuteen vaikuttavien puutteiden ilmetessä ja lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan toimintaan vaikuttavissa työtaistelutilanteissa.

(15) Poikkeuksellisten olosuhteiden olisi katsottava vallitsevan, jos ilmaliikenteen hallintaa koskevan päätöksen vaikutus tiettyyn lentokoneeseen jonakin tiettyinä päivinä aiheuttaa kyseisen lentoliikenteen harjoittajan kyseisen lentokoneen yhden tai useamman lennon pitkäaikaisen viivästymisen, lennon siirtymisen seuraavaan päivään tai sen peruutuksen, vaikka lentoliikenteen harjoittaja on ryhtynyt kaikkiin kohtuullisiin järjestelyihin välttääkseen viivästykset tai peruutukset.”

5 Asetuksen N:o 261/2004 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

--

j) ’lennolle pääsyn epäämisellä’ kieltäytymistä kuljettamasta matkustajaa lennolla, vaikka tämä on ilmoittautunut lennolle 3 artiklan 2 kohdan ehtojen mukaisesti, paitsi jos lennolle pääsyn epäämiselle on hyväksyttävät syyt, kuten terveys- tai turvallisuusnäkökohdat tai puutteelliset matkustusasiakirjat;

--”

6 Asetuksen 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 1 kohtaa sovelletaan sillä edellytyksellä, että

a) matkustajalla on vahvistettu varaus kyseiselle lennolle ja, jollei ole kyse 5 artiklassa tarkoitettusta peruutustapauksesta, hän ilmoittautuu lähtöselvitykseen

— niitä ehtoja noudattaen ja siinä määräajassa, jotka lentoliikenteen harjoittaja, matkanjärjestäjä tai valtuutettu matkatoimisto on etukäteen kirjallisesti ilmoittanut (sisältää myös ilmoittamisen sähköisesti),

tai, jos määräaika ei ole ilmoitettu,

— viimeistään 45 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa;

– –”

7 Asetuksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Lennolle pääsyn epääminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja perustellusti arvioi lennolle pääsyn epäämisen olevan todennäköistä, sen on ensimmäiseksi etsittävä vapaaehtoisia, jotka voivat luopua varauksistaan etuuksia vastaan sellaisilla ehdoilla, joista kyseinen matkustaja ja lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja sopivat keskenään. Tässä kohdassa mainittujen etuuksien lisäksi vapaaehtoisille on annettava 8 artiklan mukaista apua.

2. Jos vapaaehtoisia ei ilmoiteta riittävästi, jotta jäljellä olevat matkustajat, joilla on varaukset, voitaisiin päästää lennolle, lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja voi evätä matkustajilta pääsyn lennolle vastoin näiden tahtoa.

3. Jos matkustajalta evätään pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan, lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on välittömästi annettava hänelle siitä korvaus 7 artiklan mukaisesti sekä autettava häntä 8 ja 9 artiklan mukaisesti.”

8 Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttaminen”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan ei tarvitse maksaa 7 artiklan mukaista korvausta, jos se pystyy osoittamaan, että peruutus johtuu poikkeuksellisista olosuhteista, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet olisi toteutettu.”

9 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus korvaukseen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

– –

b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;

– –”

10 Asetuksen 8 ja 9 artiklassa, luettuina yhdessä sen 4 artiklan kanssa, säädetään matkustajien oikeudesta lipun hinnan palautukseen tai uudelleenreititykseen sekä niiden, joilta on evätty pääsy lennolle, oikeudesta huolenpitoon.

11 Asetuksen 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Takautumisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja maksaa korvauksen tai täyttää muut tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa, tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat sen oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina. Tämä asetus ei lisäksi millään tavoin rajoita lennosta vastaavan lentoliikenteen

harjoittajan oikeutta hakea korvausta matkanjärjestäjältä tai muulta henkilöltä, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus. Vastaavasti tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat matkanjärjestäjän tai kolmannen osapuolen, muun kuin matkustajan, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus, oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 Finnairin säännöllinen kello 11.40 lähtevä lento Barcelonasta Helsinkiin jouduttiin peruuttamaan 28.7.2006 Barcelonan lentokenttähenkilökunnan lakon vuoksi. Finnair päätti järjestellä mainitun lennon jälkeiset lennot uudelleen, jottei kyseisen lennon matkustajien odotusaika muodostuisi liian pitkäksi.
- 13 Niinpä kyseisen lennon matkustajat kuljetettiin Helsinkiin seuraavan päivän 29.7.2006 samaan aikaan lähteneellä lennolla ja toisella saman päivän kello 21.40 lähteneellä erikseen järjestetyllä lennolla. Tällaisen uudelleenjärjestelyn seurauksena osa matkustajista, jotka olivat ostaneet lippunsa päivän 29.7.2006 kello 11.40 lähteneelle lennolle, joutui odottamaan päivään 30.7.2006 päästäkseen Helsinkiin säännöllisellä kello 11.40 lähteneellä lennolla tai kello 21.40 lähteneellä, tilanteen vuoksi erikseen järjestetyllä lennolla. Myös jotkut, Lassooyn kaltaiset matkustajat, jotka olivat ostaneet lippunsa päivän 30.7.2006 kello 11.40 lähteneelle lennolle ja jotka olivat ilmoittautuneet lennolle asianmukaisesti, pääsivät Helsinkiin saman päivän kello 21.40 lähteneellä erityislennolla.
- 14 Lassooy katsoi Finnairin evänneen häneltä pääsyn lennolle asetuksen N:o 261/2004 4 artiklassa tarkoitettulla tavalla ilman hyväksyttävää syytä, joten hän nosti kanteen Helsingin käräjäoikeudessa, jotta Finnair velvoitettaisiin maksamaan hänelle kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu korvaus. Käräjäoikeus hylkäsi hänen korvausvaatimuksensa 19.12.2008 antamallaan tuomiolla ja totesi, että asetuksen tarkoituksena on vain se, että korvaus maksetaan lennolle pääsyn epäämistä, jotka liittyvät kaupallisista syistä johtuviin ylivaraustilanteisiin. Käräjäoikeuden mukaan mainittu 4 artikla ei tullut asiassa sovellettavaksi, koska Finnair oli järjestänyt lentonsa uudelleen Barcelonan lentokentällä pidetyn lakon seurauksena; lakko oli saanut aikaan poikkeukselliset olosuhteet, joiden osalta Finnair ryhtyi kaikkiin kohtuudella edellytettäviin toimiin.
- 15 Helsingin hovioikeus kumosi 31.8.2009 antamallaan tuomiolla Helsingin käräjäoikeuden tuomion ja velvoitti Finnairin maksamaan Lassooylle 400 euroa. Hovioikeuden mukaan asetusta N:o 261/2004 sovelletaan ylivaraustilanteiden lisäksi myös toiminnallisista syistä tehtyihin lennolle pääsyn epäämisiin eikä lentoliikenteen harjoittaja siten voi vapautua korvausvastuusta lakosta johtuvilla syillä.
- 16 Finnairin tekemän muutoksenhaun yhteydessä korkein oikeus toteaa olevan epäselvää, mikä on sen velvollisuuden ulottuvuus, joka koskee korvauksen antamista asetuksen N:o 261/2004 4 artiklassa tarkoitettuna kaltaisen lennolle pääsyn epäämisen kohteeksi joutuneille matkustajille, millaiset syyt voivat olla asetuksen 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuja hyväksyttäviä syitä lennolle pääsyn epäämiseksi ja onko lentoliikenteen harjoittajalla mahdollisuus vedota asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin siltä osin kuin kyse on tällaisten olosuhteiden takia peruutetun lennon jälkeisistä lennoista.
- 17 Tässä asiayhteydessä korkein oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 4 artiklaa tulkittava niin, että sen soveltaminen rajoittuu vain niihin lennolle pääsyn epäämisiin, jotka johtuvat lentoliikenteen harjoittajan liiketaloudellisista syistä tekemistä ylivarauksista, vai onko asetusta sovellettava myös muista, kuten toiminnallisista syistä, johtuviin lennolle pääsyn epäämisiin?

- 2) Onko asetuksen [N:o 261/2004] 2 artiklan j kohdan säännöstä tulkittava niin, että siinä tarkoitettut hyväksyttävät syyt rajoittuvat vain matkustajiin liittyviin tekijöihin vai voiko lennolle pääsyn epääminen olla hyväksyttävää muunkinlaisten syiden vuoksi? Jos asetusta on tulkittava niin, että lennolle pääsy voidaan evätä hyväksyttävästi myös muista kuin matkustajiin liittyvistä syistä, onko asetusta tulkittava niin, että lennolle pääsy voidaan evätä hyväksyttävästi myös asetuksen 14. ja 15. johdantokappaleissa mainittujen poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta tapahtuneiden lentojen uudelleen järjestelyjen vuoksi?
- 3) Onko asetusta [N:o 261/2004] tulkittava niin, että lentoliikenteen harjoittaja voi vapautua vastuusta 5 artiklan 3 kohdan nojalla poikkeuksellisissa olosuhteissa peruuttamansa lennon lisäksi myös myöhempien lentojen matkustajien osalta sillä perusteella, että se on menettelyllään pyrkinyt jakamaan toiminnassaan kohtaamansa poikkeuksellisen olosuhteen – kuten työtaistelun – kielteisiä vaikutuksia peruuttamansa lennon matkustajakuntaa laajemman matkustajajoukon kesken järjestämällä myöhemmät lentonsa uudelleen niin, ettei kenenkään matkustajan matka kohtuuttomasti viivästyisi. Voiko lentoliikenteen harjoittaja toisin sanoen vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin myös suhteessa sellaiseen ajallisesti myöhemmän lennon matkustajaan, jonka matkustamiseen kyseinen tekijä ei ole välittömästi vaikuttanut? Onko tässä suhteessa merkityksellistä eroa sillä, arvioidaanko matkustajan asemaa ja oikeutta korvaukseen lennolle pääsyn epäämistä koskevan asetuksen 4 artiklan vai lennon peruuttamista koskevan 5 artiklan mukaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään sitä, onko asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitettua lennolle pääsyn epäämisen käsitettä tulkittava siten, että se koskee yksinomaan ylivarauksilanteista johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä, vai sovelletaanko sitä myös muista syistä, kuten toiminnallisista syistä, johtuviin lennolle pääsyn epäämisiin.
- 19 On todettava, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdan sanamuodon, jossa määritellään lennolle pääsyn epäämisen käsite, mukaan tällainen epääminen ei ole sidoksissa kyseisen lennon ylivarauksilanteeseen, jonka lentoliikenteen harjoittaja on aiheuttanut taloudellisista syistä.
- 20 Mainitun säännöksen asiayhteyden ja säännösten, johon se kuuluu, tavoitteiden osalta asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan kolmannesta, neljännestä, yhdeksännestä ja kymmenennestä perustelukappaleesta, asetuksen esitöistä sekä erityisesti Euroopan yhteisöjen komission 21.12.2001 tekemästä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lennolle pääsyn epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen yhteydessä lentomatkustajille annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä (KOM(2001) 784 lopullinen) ilmenee, että asetuksen antaessaan unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli vähentää tuolloin liian suurena pitämänsä sellaisten matkustajien määrää, joilta evättiin pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan, korjaamalla puutteet asetuksessa N:o 295/91, jonka 1 artiklan mukaan kyseisellä asetuksella vain vahvistettiin yhteiset vähimmäissäännöt, joita sovellettiin, jos matkustajalta evättiin pääsy ylivaratulle säännölliselle lennolle.
- 21 Juuri tässä asiayhteydessä unionin lainsäätäjä poisti asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa lennolle pääsyn epäämisen määritelmästä viittauksen syyhyn, jonka perusteella liikenteenharjoittaja kieltäytyy kuljettamasta matkustajaa.

- 22 Näin tehdessään unionin lainsäätäjä ulotti määritelmän koskemaan muitakin tilanteita kuin pelkkää aikaisemmin asetuksen N:o 295/91 1 artiklassa tarkoitettua lennolle pääsyn epäämistä ylivarauksen takia ja antoi sille laajan merkityksen, joka koskee kaikkia tilanteita, joissa lentoliikenteen harjoittaja kieltäytyy kuljettamasta matkustajaa.
- 23 Tällainen tulkinta saa tukea toteamuksesta, jonka mukaan lennolle pääsyn epäämisen käsitteen ulottuvuuden rajoittaminen niin, että se koskisi vain ylivaraustilanteita, johtaisi käytännössä matkustajille asetuksessa N:o 261/2004 annetun suojan huomattavaan vähentämiseen ja olisi siis vastoin asetuksen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa tarkoitettua asetuksen tavoitetta varmistaa matkustajien suojelun korkea taso; tämä tavoite oikeuttaa matkustajille annettujen oikeuksien laajan tulkinnan (ks. vastaavasti asia C-344/04, IATA ja ELFAA, tuomio 10.1.2006, Kok., s. I-403, 69 kohta ja asia C-549/07, Wallentin-Hermann, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-11061, 18 kohta).
- 24 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, on niin, että jos lennolle pääsyn epäämisen käsitteeseen katsottaisiin kuuluvan vain ylivaraustilanteet, matkustajat, jotka – kuten pääasian valittaja – ovat tilanteessa, joka taloudellisista syistä luodun ylivaraustilanteen tavoin ei johdu heistä, eivät saisi mitään suojaa vaan heiltä vietäisiin mahdollisuus vedota asetuksen N:o 261/2004 4 artiklaan, jonka 3 kohdassa viitataan asetuksen 7–9 artiklan säännöksiin oikeuksista korvaukseen, lipun hinnan palautukseen tai matkan uudelleenreititykseen sekä huolenpitoon.
- 25 Niinpä sitä, että lentoliikenteen harjoittaja epää pääsyn lennolle matkustajalta, joka on ilmoittautunut lennolle asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisesti, kyseisen liikenteenharjoittajan lentojen uudelleenjärjestelyn takia, on pidettävä asetuksen 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuna lennolle pääsyn epäämisenä.
- 26 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitettua lennolle pääsyn epäämisen käsitettä on tulkittava siten, että se koskee paitsi ylivaraustilanteista johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä myös muista syistä, kuten toiminnallisista syistä, johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä.

Toinen ja kolmas kysymys

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, pääasiallisesti sitä, voivatko poikkeukselliset olosuhteet, jotka saavat lentoliikenteen harjoittajan järjestämään lentoja uudelleen tällaisten olosuhteiden ilmaannuttua, olla hyväksyttävä syy evätä matkustajalta pääsy jollekin näistä myöhemmistä lennoista ja voivatko ne vapauttaa liikenteenharjoittajan asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohtaan perustuvasta velvollisuudesta antaa korvaus matkustajalle, jolta se epää pääsyn jollekin näistä mainittujen olosuhteiden jälkeen järjestetyistä lennoista.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensinnäkin, voidaanko tilanne jättää luokittelematta asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa tarkoitetuksi lennolle pääsyn epäämiseksi vain itse matkustajiin liittyvistä syistä vai voivatko myös muut kuin matkustajiin liittyvät syyt, joissa on kyse erityisesti siitä, että liikenteenharjoittaja järjestää lentonsa uudelleen kohtaamiensa poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena, olla tällaisen luokittelun esteenä.
- 29 Tästä on muistutettava, että mainitun 2 artiklan j alakohdan mukaan tilanne jätetään luokittelematta lennolle pääsyn epäämiseksi kahteen ryhmään kuuluvista syistä. Ensinnäkin kyse voi olla siitä, ettei matkustaja ole ilmoittautunut lennolle asetuksen 3 artiklan 2 kohdan edellytysten mukaisesti. Toiseksi kyse on tapauksista, joissa lennolle pääsyn epäämiselle on hyväksyttävät syyt, ”kuten terveys- tai turvallisuusnäkökohdat tai puutteelliset matkustusasiakirjat”.

- 30 Pääasiassa ei ole kyse ensiksi mainitusta syyryhmästä. Toiseksi mainitusta syyryhmästä on huomattava, ettei yksikään 2 artiklan j alakohdassa nimenomaisesti mainituista syistä ole merkityksellinen pääasiassa. Käyttämällä adverbia ”kuten” unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut esittää luettelo, joka ei ole tyhjentävä, tilanteista, joissa lennolle pääsyn epäämiselle voi olla hyväksyttävät syyt.
- 31 Tällaisesta sanamuodosta ei kuitenkaan voida päätellä, että hyväksyttävänä syynä lennolle pääsyn epäämiselle on pidettävä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista toiminnallista syytä.
- 32 Pääasiassa kyseessä oleva tilanne nimittäin on rinnastettavissa ”alkuperäisestä” ylivaruudesta johtuvaan lennolle pääsyn epäämiseen, koska lentoliikenteen harjoittaja oli jakanut valittajan paikan uudelleen voidakseen kuljettaa muita matkustajia ja oli siis itse tehnyt valinnan useiden kuljetettävien matkustajien välillä.
- 33 Tästä uudelleen jakamisesta päätettiin tosin sen välttämiseksi, ettei poikkeuksellisten olosuhteiden takia peruutettujen lentojen matkustajien odotusaika muodostuisi liian pitkäksi. Tällainen syy ei kuitenkaan ole rinnastettavissa asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa nimenomaisesti mainittuihin syihin, koska se ei mitenkään johdu matkustajasta, jolta on evätty pääsy lennolle.
- 34 Ei voida katsoa, että lentoliikenteen harjoittaja voisi muiden kohtuullisessa ajassa kuljetettävien matkustajien etuun vetoamalla laajentaa huomattavasti tilanteita, joissa sillä olisi oikeus evätä hyväksyttävästi matkustajalta pääsy lennolle. Tällaisesta päätelmästä seuraisi väistämättä, että tällaiselta matkustajalta vietäisiin kaikki suoja, mikä olisi vastoin asetuksen N:o 261/2004 tavoitetta, joka on varmistaa matkustajien suojelun korkea taso tulkitsemalla heille annettuja oikeuksia laajasti.
- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta toiseksi sitä, onko lentoliikenteen harjoittajalla mahdollisuus vapautua asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa säädetystä lennolle pääsyn epäämisestä annettavaa korvausta koskevasta velvollisuudestaan sillä perusteella, että lennolle pääsy on evätty, koska kyseinen liikenteenharjoittaja on poikkeuksellisten olosuhteiden takia järjestänyt lentonsa uudelleen.
- 36 Tästä on huomattava, että, toisin kuin asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 3 kohdassa, sen 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklassa ei säädetä, että jos lennolle pääsyn epääminen liittyy poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet olisi toteutettu, lentoliikenteen harjoittaja vapautuu velvollisuudestaan antaa korvaus matkustajille, joilta on evätty pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan (ks. analogisesti em. asia IATA ja ELFAA, tuomion 37 kohta). Tästä seuraa, ettei unionin lainsäätäjän tarkoituksena ole ollut, että mainittu korvaus voitaisiin jättää antamatta poikkeuksellisiin olosuhteisiin liittyvistä syistä.
- 37 Lisäksi asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 15 perustelukappaleesta ilmenee, että poikkeukselliset olosuhteet voivat kohdistua vain ”tiettyyn lentokoneeseen jonakin tiettyinä päivinä”, mistä ei voi olla kyse silloin, kun matkustajalta evätään pääsy lennolle tällaisista edelliseen lentoon vaikuttaneista olosuhteista johtuvan lentojen uudelleenjärjestelyn takia. Poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteellä nimittäin on tarkoitus rajoittaa lentoliikenteen harjoittajan velvollisuuksia ja jopa vapauttaa se niistä silloin, kun kyseessä olevaa tapahtumaa ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet olisi toteutettu. Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 53 kohdassa, on niin, että vaikka tällainen liikenteenharjoittaja joutuu peruuttamaan lennon, joka oli tarkoitus lentää päivänä, jolloin lentokenttähenkilökunta onkin lakossa, ja päättää sitten järjestää myöhemmät lentonsa uudelleen, sen ei mitenkään voida katsoa joutuneen epäämään kyseisen lakon takia lennolle pääsyä matkustajalta, joka on asianmukaisesti ilmoittautunut lennolle kaksi päivää mainitun lennon peruuttamisen jälkeen.
- 38 On siis todettava, että kun otetaan huomioon vaatimus tulkita suppeasti poikkeuksia säännöksistä, joissa matkustajille myönnetään oikeuksia, sellaisena kuin se ilmenee vakiintuneesta oikeuskäytännöstä (ks. vastaavasti em. asia Wallentin-Hermann, tuomion 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ei ole

katsottava, että lentoliikenteen harjoittaja voisi vapautua lennolle pääsyn epäämisestä annettavaa korvausta koskevasta velvollisuudestaan sillä perusteella, että lennolle pääsy on evätty, koska kyseinen liikenteenharjoittaja on poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena järjestänyt lentonsa uudelleen.

- 39 Lisäksi on muistutettava, että vaikka lentoliikenteen harjoittajat joutuisivat asetuksen N:o 261/2004 mukaisesti suoritusvelvollisiksi, tämä ei estä niitä hakemasta korvausta lennolle pääsyn epäämisen aiheuttaneelta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina, kuten mainitun asetuksen 13 artiklassa säädetään. Mainittujen liikenteenharjoittajien näiden velvollisuuksien seurauksena kantama taloudellinen taakka voi näin ollen keventyä tai jopa poistua kokonaan tällaisen korvauksen johdosta (em. asia IATA ja ELFAA, tuomion 90 kohta).
- 40 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että poikkeukselliset olosuhteet, jotka saavat lentoliikenteen harjoittajan järjestämään lentoja uudelleen tällaisten olosuhteiden jälkeen, eivät voi olla hyväksyttävä syy evätä pääsy näille myöhemmille lennoille eivätkä ne voi myöskään vapauttaa liikenteenharjoittajaa saman asetuksen 4 artiklan 3 kohtaan perustuvasta velvollisuudesta antaa korvaus matkustajalle, jolta se epää pääsyn jollekin näistä mainittujen olosuhteiden jälkeen järjestetyistä lennoista.

Oikeudenkäyntikulut

- 41 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Matkustajille heidän lennolle pääsytään epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitettua lennolle pääsyn epäämisen käsitettä on tulkittava siten, että se koskee paitsi ylivaraustilanteista johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä myös muista syistä, kuten toiminnallisista syistä, johtuvia lennolle pääsyn epäämisiä.**
- 2) **Asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdassa ja 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että poikkeukselliset olosuhteet, jotka saavat lentoliikenteen harjoittajan järjestämään lentoja uudelleen tällaisten olosuhteiden jälkeen, eivät voi olla hyväksyttävä syy evätä pääsy näille myöhemmille lennoille eivätkä ne voi myöskään vapauttaa liikenteenharjoittajaa saman asetuksen 4 artiklan 3 kohtaan perustuvasta velvollisuudesta antaa korvaus matkustajalle, jolta se epää pääsyn jollekin näistä mainittujen olosuhteiden jälkeen järjestetyistä lennoista.**

Allekirjoitukset